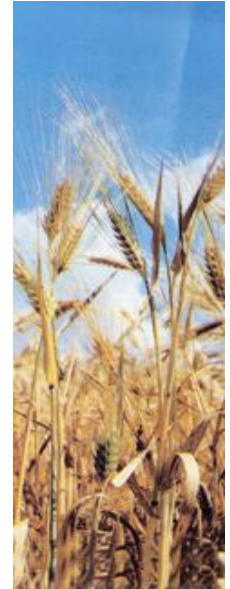

רות וחג השבועות

ברקי הר סיני כבו זה כבר, אך הר חורב טרם נדס, "בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ומכרזת ואומרת: אוי להם לבריות מעלבונה של תורה!"
הנה בא חג התורה. היום, שבו קבלנו את התורה הקדושה על הר סיני. מיוחד הוא חג זמן מתן תורתנו מכל החגים. כל חג – סמלו איתו. ראש השנה – שופר. יום כיפור – צום, סוכות – סוכה וארבע מינים. פסח – מצה. אבל שבועות אין לו כל סמל. ולמה? מפני שחג זה אות הוא לדורות – שביום זה נגלה לנו הקב"ה בקולות וברקים ונתן לנו את תורתו. ואין לעשות כל סמל לה' ולתורתו.
כשפותחים אנו בחג זה את ספר התורה בבתי הכנסת וקוראים את עשרת הדברות, רעד יאחזנו וכל אחד חש בנפשו כעין משב רוח מאוירו של הר סיני. נדמה לכל יהודי שהנה הוא עומד במעמד הר סיני ושומע את הדברים מפי ה'.

האין זה מפליא, כי דוקא בחג השבועות, בחג החגים תקנו חכמינו ז"ל לקרוא במגילת רות, המגוללת לפנינו מעשיה ישנה ומעניינת? – אך אם נתעמק יותר בספר הקטן הזה נכיר, כי לנו, בפרט לנשי ישראל, יש הרבה ללמוד מהדפים המועטים של מגילת רות.

אלימלך אציל עשיר ומכובד מבית לחם, עוזב מולדתו בעת רעב כבד כי אין הוא יכול לראות בצרת אחיו, ובמקום לעזרם ולתמוך בהם – בורח הוא לארץ זרה, לארץ מואב. אבל מיד הוא מקבל את ענשו! הוא עצמו ושני בניו, מחלון וכליון, מתים בצעירותם ועוזבים לאנחות את נעמי עניה ומרודה, עם שתי כלותיה רות וערפה. בהודע לנעמי כי הוקל הרעב ביהודה, אין היא יכולה לשבת עוד במואב. היא מחליטה לשוב הביתה.

שלוש אלמנות עצובות, האחת זקנה ושתיים צעירות, צועדות בדרכן לארץ יהודה, לקראת עתיד מעורפל. געגועי נעמי לארץ ישראל גדולים מאוד. יודעת היא כי לא ארמונות מלכים נכוננו לה, כי אין לה במולדתה כל רכוש, וכי אנשי עירה יביטו עליה כעל יורדת מנכסיה הזקוקה לרחמי הבריות. הם יוכיחוה ויגידו לה: חטאיד גרמו כזאת, ה' יסרך על עזבך אותנו בעת צרה. אינה מתחשבת בכל זאת, והיא חוזרת לארצה.

על גבולות יהודה מתרחש מחזה דרמעי: נעמי נפרדת משתי כלותיה, אשר לא עזבה ולוּנה עד הנה. היא מבקשת מאתן לחזור לארמונותיהן, אל משפחותיהן האצילות, המחכות בזרועות פתוחות ובכליון עינים לשובן.

נעמי אינה רוצה כי רגש הרחמנות שלהן עליה ישפיע עליהן ויאצן לבוא לארץ ישראל ולחיות בה כנשים יהודיות. היא מצוה עליהן לשוב לביתן, מודה להן על נאמנותן לה עד עתה ומאחלת להן להנשא בקרוב לאנשים אחרים ולמצוא שוב את אשרן האבוד. הן נושקות לה ומתייחסות ואומרות: "לא, כי אתך נלך לעמך". למרות ידיעתן מה קשה היא האמונה הישראלית, על אף ידיעתן כי תבאנה אל סביבה זרה, כמעט עויינת, שונה מאווירת בית אבותיהן, רוצות הן להשאר עמה ועם עמה.

נעמי מסבירה להן עד כמה היא מעריכה את אהבתן, ומכירה להן טובה, אך בכל זאת אינה יכולה להרשות להן ללכת עמה, אצלה לא תמצאנה עוד כל אושר, כי אושרה של כל אישה הוא בבית בעלה, ולה אין כבר תקוה ללדת בנים.

שלוש פעמים מדברת היא על לבן, בדיוק לפי הדין בקבלת גרים. אין היא רוצה כי החלטתן תבוא כתוצאה מהתרגשות רגעית וחולפת, תחת לחץ רגשות חזקים בני חלוף, כי אם אחרי עיון שקט ושקול דעת חפשי. דמעות כלותיה נוגעות ללבה, אך בכובד ראש היא מעמידה אותן בנסיון. ורוצה לראות את אפין האמיתי.

לערפה אופי חלש מאוד בית אביה מושך אותה בחבלי קסם. זוהר המלכות וברק העושר קורץ לה מערבות מואב, והיא מותרת היא מכירה לדעת את כל החובות אשר היהדות מטילה על כל נושאה, חובות אחראיות וקשות, ובעוד דמעותיה זורמות על לחייה רואה היא לפתע כי לא תוכל לסבול את החיים בבית חמותה. ערפה נפרדת מחמותה אחרי נשיקות חמות רבות. אין היא אישה חסרת לב יודעת היא לבכות ולנשק. . .

"ורות דבקה בה" – אין רות שופכת דמעות כמים, אינה נושקת לחמותה – רק "דבקה בה" היא מחזיקה בחמותה ועומדת על דעתה בתקיפות מתגלה כבר לעין אפיה החזק, מתבלט ההבדל בין שתי הגיסות, אנו רואים עד כמה גבהה רות מערפה ברוחניותה ובמוסריותה. בעת שערפה רוצה להפגין בדמעותיה, באנחותיה ובנשיקותיה את השתתפותה בצער חמותה נעמי ואת הוקרתה לה, אך היא עצמה חלשה וקטנה מלקבל עליה רוחניות כה נעלה, בו בזמן מרגישה רות כי כוחה איתה לעשות זאת, ואינה רוצה לצאת ידי חובתה בדמעות, ברחמנות ואותות אהבה. רות מחליטה ללכת עם נעמי עד המקור שממנו נובע כל הנעלה והמרומם. היא מבינה כי תפקיד עם ישראל אינו מסתים ברגע שעמים אחרים יכירו בו, יתחילו להתפעל ממנו ולהראות לו סמני הוקרה ואותות השתתפות ושלמותו היא רק בשעה שרוח היהדות ישתלט על כל יושבי תבל ויחדור ללבבותיהם. זהו המובן האמיתי של נשיקתה הקולנית של ערפה ודבקתה השקטה של רות.

נעמי עודה מפקפקת בתקיפות החלטתה של רות ומנסה עוד פעם להשפיע עליה "ראי שבה יבמתך אל עמה ואל אלוקיה, שובי אחרי יבמתך".

אך רות כבר תפסה בשלמות את התפקיד הגדול של בת ישראל. היא יודעת כי היהדות דורשת מכל אדם גבורה רוחנית ומוסרית, וכי לכל מצוותיה אותה המטרה: לטהר את האדם, להאציל עליו קדושה ולצרף את מדותיו, ובה יש להיכשר לחיים. הן המצוות המובנות לכל אחד מאתנו, והן אלה, אשר בשכלנו הפעוט והמוגבל לא נוכל להשיגן, אך מחויבים אנו לקימן באותה התלהבות לוחטת, כאלה המובנות לכל. ובגבולות מואב יהודה מקבלת רות את התורה הקדושה. בדיוק כמו שקבל עם ישראל בהר סיני בין נעמי ורות מתפתחת שיחה מעניינת. נעמי שחה לה: "בתי, חיי המשפחה ביהדות הם מצודה מוצקה".

ורות עונה: "ברצון בחשק רב, נכונה אני להתבצר במבצר זה, באשר תליני אליך". נעמי מסבירה לה שוב: "כי ה' אלוקיני אינו כאלילים, כי עמנו אינו דומה לכל העמים, שונה הוא מכולם כי לנו ורק לנו תרי"ג מצוות, שאינן נתונות לשום עם, ולכן הקב"ה ואוריתא וישראל – חד" ועל זאת עונה רות בהתלהבות ובחום: "בכל נשמתי אני שייכת לעמך, אלוקיך בורא העולם הוא אלוקי, ולכן שייכת גם אני לעמך. שוות אנו למיתה ולקבורה, ואני נשבעת: רק המוות יפריד ביני ובינך" יותר אין נעמי יכולה לדבר. היא ממשיכה דרכה בדממת התפעלות בפני נסיכה זו, בת מלך זרה, הבורחת מחיי חופש, מחיים מחוסרי דאגה ומלאים תענוגות ובוחרת בחיים קשים של בת ישראל עניה.

ומשהרשתה נעמי לרות ללכת עמה, מרגישה רות את עצמה חפשיה ועליזה. כבר שבעה תאוות ורדיפה אחר תענוגות חמריים, ארציים, אשר אותם ראתה למדי בבית הוריה. חפשי הוא רק זה אשר השליך מעליו את השעבוד לתענוגות אלה וקיבל עליו עול מצוות המביאות בכנפיהן עונג רוחני אמיתי.

ואחר כל האמור לא נתפלא עוד, מדוע בחרו חכמינו ז"ל מכל התנ"ך בספר הקטן הזה ותקנו לקראו בשבועות? כי הרמוניה נפלאה שרויה בין המעשה בבת נכר נפלאה המקבלת עליה בהתלהבות את התורה ובין חג השבועות חג מתן תורה.

רות מקבלת רשות מחמותיה והולכת ללקט שבולים ביחד עם כל העניים היא מתערבת ביניהם, ואיש אינו מכיר בה את בת המלך. אך כבר בימים הראשונים מרגיש בה בועז, בעל שדות רבים. לא יפיה מעיר את תשומת לבו אליה, כי אם ישרה, עדינותה, הליכותיה הצנועות, בועז מתעניין בה, מתקרב אליה – ומסכת המעשה נארגת עד אשר תנשא רות לבועז, ותזכה להיות אם למשפחת דוד המלך, שורש ואם לבית דוד אשר ממנו יצאה כל מלכות בית דוד עד מלך המשיח הגואל.

והנה מעשה זה צריך להיות מוסר השכל לכל בנות ישראל: - אל תלכנה ללקט בשדה אחר! מה אתן מחפשות שם, ומה תמצאנה שם?

שרה שנירר.

נעיין במאמר ונשים לב:

א. הפתיחה

קטע זה אינו קשור ישירות לנושא המאמר - הקשר של מגילת רות לחג השבועות. על מה מדבר הקטע?

בקטע שלוש פסקאות, מה המסר של כל אחת מהן?

1. _____

2. _____

3. _____

מה הקשר בין הפסקה הראשונה לשלישית?

ב. גוף המאמר

1. לאור האמור בפתיחה מעוררת הכותבת שאלה. מהי? _____

ודאי כבר שמעתם פעמים רבות את השאלה הזו, וגם קבלתם תשובות עליה,

מנו 2 סיבות (לפחות) לקריאת מגילת רות בחג השבועות.

* _____

* _____

2. האם התשובה שעונה המאמר לשאלה היא אחת מן התשובות המקובלות? נמקו את תשובתכם

_____

3. "לנו, בפרט לנשי ישראל יש הרבה ללמוד מהדפים המועטים של מגילת רות"

* מכאן ואילך לא מובאת רשימה מסודרת של לימודים מן המגילה. הכותבת מספרת בלשונה את סיפורה של מגילת רות, ומבליעה בסיפור מסרים רבים שנוכל להפיק ממנו.

ערכו רשימה של לקחים כאלו.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____

4. **"הרמוניה נפלאה שרויה בין המעשה בבת נכר נפלאה המקבלת עליה בהתלהבות את התורה ובין חג השבועות,**

חג מתן תורה"

עיינו ברשימה שערכתם למעלה, אלו מפרטיה אכן מדגישים את ההרמוניה הזו? כיצד? _____
_____
_____

ג. הסיום

הקטע האחרון של המאמר אמנם אינו עונה על כלל: הסיום הנכון שודאי למדתם, הוא אינו מסכם את המאמר ואינו "סוגר" אותו.

בקטע זה מבקשת הכותבת להדגיש עוד מסר אחד, חשוב מאוד - לדורה ולדורות - שחשוב להפיקו ממגילת רות, מהו? _____

הבינו: מדוע יחדה לו פסקה נפרדת ולא הבליעה אותו בתוך סיפור המגילה כפי שעשתה לאורך המאמר?
_____
_____

ד. מאמרה של שרה שנירר ע"ה

* אין ספק שהידיעה כי מאמר זה נכתב ע"י שרה שנירר ולא ע"י כותבת אלמונית, מוסיפה להתרשמות שלנו מן המאמר, מדוע? _____
_____

קראו את המאמר "שרה שנירר הסופרת" שנכתב ע"י אחד ממכריה סמוך לפטירתה

אלו מן הנקודות המודגשות במאמר זה באות לידי ביטוי במאמר שלמדנו "רות וחג השבועות"? _____
_____
_____

באישיותה הרבגונית של שרה שנירר, הרי דוקא נקודה זו לא זכתה משום-מה לתשומת-הלב הראויה. בידוע היה: שרה שנירר עוסקת בכתיבה, מפרסמת מאמרים, פרקי זכרונות וסיפורים. היא מנהלת יומן. היא נמנית בין המשתתפים הפעילים של "בית יעקב" ו"קינדער גארטן", אבל איש לא ייחס לזה כל חשיבות ומשקל.

שרה שנירר זכתה לגדולה בזכות פעולותיה הכבירות, בזכות התנועה הגדולה אשר היא יצרה וחוללה. ואילו שרה שנירר הסופרת נשארה בצל. כתיבתה נראתה כעין "טפל" לאישיותה, כעין "מוסף" חיוור וקלוש. ברם, נסו נא להשתחרר לרגע ממשפט קדום זה. טלו נא את ה"כתבים" שלה, עלעלו והציצו בכל דף שתמצו, אם בתיאורי תולדות חייה, אם במאמריה על מועדי השנה, או אם במכתביה לילדי ישראל. נסו נא לקרוא אך שורה אחת, ומיד תסיחו את דעתכם מן הדעה המקובלת כי "סופרת לא היתה שרה שנירר". הדברים יצודו את לבכם, ידחקו אתכם וימריצו אתכם לקרוא הלאה. ויהי לבכם סמוך ובטוח, כי לא תניחו את הספר מידכם בטרם תסיימוהו. התעניינותכם תגבר מרגע לרגע, עד שלא תרגישו כלל בחלוף השעות. שכוח תשכחו לגמרי, כי

בעצם לא רציתם אלא להציץ בכתבים ותו לא. אם סופר פירושו, אדם המחונן בכשרון לרתק ולמשוך את הקורא, שדבריו לוכדים את הלב וחודרים לתוך הנפש, היתה שרה שנירר סופרת מחוננת בעלת כשרון נדיר.

כשרונה של שרה שנירר מתבלט עוד יותר נוכח העובדה, שלמעשה היא לא הביאה אתה שום תגלית חדשה, לא העלתה שום רעיון חדש אמיתי או איזה אידיאה מהפכנית, ועוד יותר מפליא הדבר בהביאנו בחשבון, כי למעשה לא כתבה כסופרת מקצועית ולא ידעה כלל את להטוטי הכתיבה השונים. בקצרה: היא היתה סופרת אשר כתיבתה היתה יותר אמירה מאשר כתיבה.

ואולם שרה שנירר ניחנה בתכונות ספרותיות נדירות, אשר כמעט אין למצוא כמותן אפילו אצל אנשי-עט מקצועיים, ואשר משווים חן מיוחד לכל מה שיצא מתחת עטה.

קודם לכל היא היתה בעלת עצמיות, בעלת "אני" ברור ומודגש, "אני" יהודי שלם ואמיתי, עם נפש יהודית עמוקה והתלהבות יהודית כנה. היא לא ידעה ולא רצתה לדעת חצאי דברים. היא לא היתה ולא רצתה להיות בקיאה בכל אותם "להטוטי הסגנון" ומשחקי-המילים שהסופרים משתמשים בהם. היא כאילו הצהירה באורח גלוי והפגנתי: כזו הנני! אמר הוגה דעות דגול: שלושה סופרים הם - אלה שכותבים ואינם חושבים בשעת כתיבה, היינו שכותבים מתוך זכרון גרידא או אפילו מעתיקים ישר מספריהם של אחרים; אלה שחושבים בשעת כתיבה לשם כתיבה, ואלה שחושבים לפני הכתיבה, היינו שכותבים היא תוצאה אמיתית. תמימות, או שהיא טבועה באופיו של אדם או שאינה טבועה. אי אפשר לו לאדם להיעשות תמים, כי אין תמים אלא מלידה. והוא הדין בסיגנון של תמימות, אין אדם יכול לרכשו. דוקא בתקופה בה מנצחת בספרות "הפיקחות השנונה", כאשר השניות נחשבת לצורך חיוני באומנות הכתיבה - היא לא חששה פן יראו רעיונותיה פשוטים מדי. היא לא שאפה לסבך ולערפל את דבריה, למען יקשה יותר להביןם, היא לא היתה להוטה לקשט את סיגנונה ולעשותו "חדיש", לסלסלו ולשגבו, עד שיחשבו הקוראים מי יודע מה. רעיונות כבירים טמונים בדבריה, גם כסופרת היא נשארה כנה, נאמנה וישרת-לב.

דבר אחד יש שהיא מרבה להשתמש בו בכתיבה: מובאות מן התנ"ך, המדרש והספרות החסידית והמוסרית. כל הרגשה וכל רעיון, היא מוצאת להם סימוכין בפסוק מן התנ"ך או במאמר חז"ל או בסיפור חסידי, אלה הם החוטים "הזרים" היחידים המשתזרים בכתיבה. היא פונה אל המקור העתיק, שממנו ינקו מאות דורות, אל העבר הגדול והמפואר עת חיי העם התנהלו על טהרת רוח ישראל סבא. ברעיונות השאובים ממקורות אלה היא התכוונה לחפות במקצת על המציאות העכורה ולהמתיק כלשהו את ההווה המר. במקומות כאלה לובשת כתיבתה גוון מהודר, מין הוד יהודי. במאמרי החג היא מגלה תכופות הלך רוח הגיגי, נשמיות ותורה והתרפקות כיסופית, היא עצמה נראית אז כדמות נאצלת מאותן תקופות קדומות, שירדה כדי למסור לנו דרישת שלום חמה ולבבית מן העבר המפואר...

ועם כל החגיגות הזאת נשאר סיגנונה סיגנון של חול, יומיומי, ברור ומובן. לעולם אין ביטוייה אפופים ענן של קטורת. הם שומרים על בהירותם ופשטותם גם כשהם נישאים על כנפי ההתלהבות. היא כתבה כך משום שתמיד היה לה מה לומר, לא היה לא צורך לפזר "ערפל" על דבריה, כדרך שעושים סופרים אחרים, כדי לחפות בו על הריקנות הרוחנית. כתיבה בלתי ברורה מוכיחה תמיד על אזלת-היד של המחשבה. דבר הנובע ממחשבה בהירה מוצא לו על נקלה את ביטוי המתאים והקולע, כתיבה של שרה שנירר מפתיעים ממש בבהירותם. גם בכתיבתה היא מגלה את הצניעות האופיינית לה. לדבר כך על עצמה, לספר על מפעליה בענוה כזו - מסוגלת רק צנועה כמותה. היא נשארת צנועה גם כשהיא בוכה, מתייפחת וזועקת. שרה שנירר היתה מחוננת בכשרון נדיר, להשתמש במילים פשוטות ורגילות, גם. כאשר הביעה רעיונות בלתי רגילים.

***

סופרת "מקצועית" היא לא היתה, כל עיסוקה בכתיבה לא בא אלא כלאחר יד. פעם היא אמרה לי בעניונו: "כבודו כינה אותי במאמרו סופרת. והלא אינני סופרת כל עיקר..." בכל זאת היתה שרה שנירר סופרת, בעלת איכות רוחנית בולטת, סגנון מקורי ואמצעי-ביטוי משלה סופרת אשר ידעה להוכיח תמימות טהורה בתקופה של ציניות שחצנית. סופרת ללא כל יומרנות וללא כל קישוטים נמלצים והגזמות "אמנותיות" סופרת בעלת תכונות כגון אלו היא יותר מאשר סופרת...